

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІКИ

*Є.М. Сита,
Я.В. Податъ*

Херсонський національний технічний університет

Особливістю діяльності значної кількості українських підприємств є відсутність чіткої стратегії розвитку персоналу, а відповідно і стратегії інвестування коштів на ці цілі. Поки що у нашій країні, в умовах економічної та соціальної нестабільності, відсутності тенденцій інтенсивного розвитку високотехнологічних галузей економіки та реальних стимулів для активного впровадження сучасних технологій на більшості підприємств господарського комплексу, людський капітал є недостатньо привабливим для інвестування з боку роботодавців, які орієнтовані передусім на вирішення поточних проблем.

Наразі діє багато факторів, які стримують професійне навчання кадрів на виробництві. Це, зокрема, відсутність економічної зацікавленості підприємств та організацій вкладати кошти у підготовку кадрів [1, С. 93]. Дяків О.В. [2, С. 4] аналізуючи Європейський досвід регулювання взаємодії освіти та ринку праці зазначає, що важливим елементом забезпечення взаємодії освіти і ринку праці є розподіл витрат та відповідальності за збільшення інвестування в людські ресурси. Всі суб'єкти взаємодії (держава, навчальні заклади, представники бізнесу) повинні взяти на себе частину відповідальності за збільшення та підвищення ефективності інвестування у людський капітал.

Важливим чинником удосконалення механізмів регулювання взаємодії освіти і ринку в Україні є вивчення і врахування європейського досвіду. Термін «дуальна система» (від лат. dualis – подвійний) був введений у педагогічну термінологію в середині 60-х років минулого століття у ФРН – як нова, більш гнучка форма організації професійного навчання. Дуальність як методологічна характеристика професійної освіти передбачає узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфери з підготовки кваліфікованих кадрів

певного профілю в рамках організаційно-відмінних форм навчання.

Світовий досвід свідчить, що впровадження дуальної освіти сприяє кардинальному економічному зростанню. Вона активно практикується у багатьох країнах Європи, де у системі дуальної освіти навчається 50 % осіб, що здобувають освіту. Дуальна освіта дала новий імпульс розвитку таким країнам Східної Азії, як Південна Корея і Китай, де вона охоплює 33 % осіб, що навчаються [3, С. 24].

Дуальне навчання – це такий вид навчання, при якому теоретична частина підготовки проходить на базі навчального закладу, а практична – на робочому місці. За цією формою студент не тільки вчиться в навчальному закладі, а й набуває досвід роботи на підприємстві. Підприємства різного рівня роблять замовлення навчальним закладам на можливість прийняти конкретну кількість майбутніх фахівців, а самі студенти проходять практику на підприємстві без відриву від навчання [4, С. 7].

Литовченко О.В. наголошує на тому, що за дуальної системи навчання посилюється і якісно змінюється роль роботодавця в освітньому процесі, змінюється мотивація студентів до навчання. Адже студент, навчаючись на конкретному робочому місці, вчиться приймати свої перші самостійні рішення, працювати в команді. Багато студентів, починаючи з третього курсу вишу, йдуть працювати. Найчастіше вони пропускають заняття, не справляються з навчальним планом.

Після закінчення ВНЗ багато хто не може знайти гідну роботу через брак теоретичних знань. Заборонами боротися неефективно – проблему слід вирішувати, і один з виходів – перехід на дуальну систему навчання або впровадження її елементів. Метою впровадження елементів дуальної системи освіти є спроба усунути основний недолік традиційних форм і методів навчання майбутніх кваліфікованих робітників – розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом та підвищити якість підготовки кадрів з урахуванням вимог роботодавців в рамках організаційно-відмінних форм навчання.

Запровадження дуальної системи навчання допомагає залучити роботодавців до розробки змісту професійної підготовки, основаної

на компетентнісній основі, формування інноваційної сфери освіти навчального закладу. Висока життєздатність цієї системи пояснюється тим, що вона відповідає інтересам усіх учасників цього процесу: держави, навчального закладу, підприємств чи організацій та студентів[5, С. 38]. Важливим є виділення переваг впровадження елементів дуальної системи, серед яких: формування широкої професійної компетентності, необхідної для успішної професійної діяльності; відмінний шанс бути фінансово незалежним та самостійним; посилення мотивації до отримання знань; рання професійна орієнтація; сприятлива адаптація до дорослого життя; набуті вміння корпоративної відповідальності та роботи в колективі.

Підставою для впровадження елементів дуальної системи навчання є: Закон України «Про освіту», Середньостроковий план пріоритетних дій уряду на період 2017-2020 рр. (розділ III «Розвиток людського капіталу», підрозділ 8: «Модернізація професійно-технічної освіти») та Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.03.2015 р. № 298 «Про впровадження елементів дуальної системи навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників». Впровадження дуальної системи дозволить забезпечити високу ступінь соціалізації студентів, адаптації у виробничих умовах наближених до реальності та розвитку ефективної системи соціального партнерства у сфері професійної освіти, що, в свою чергу, буде потужним фактором її модернізації.

Список використаних джерел

1. Дрозач М.І. Розвиток професійного навчання кадрів на виробництві в контексті зарубіжного досвіду / М.І.Дрозач // Наука та інновації. 2008. –Т.4.– № 3.– С. 88–94.
2. Дяків О.В. Європейський досвід регулювання взаємодії освіти та ринку праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10dovorp.pdf>
3. Іванова Н.І. З досвіду організації професійної освіти та навчання в Європейських країнах / Н.І. Іванова, Н.Й. Синенко, Л.В.Щербак: Проект ТАСІS «Розвиток системи професійного навчання на робочому місці». – Київ : Державне підприємство «Український науковометодичний центр професійного розвитку»,

2007. – 26 с.

4. Литовченко О.В. Дуальна система підготовки молодшого спеціаліста / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції педагогічних і науково-педагогічних працівників, науковців та молодих учених «Проблеми та методи підготовки висококваліфікованих фахівців: виклик часу». Зб. наук. пр. / Редкол.: О.В. Литовченко (голова) та ін. – Ніжин, 2015. – 184 с.

5. Докторович В.М. Дуальна система підготовки кваліфікованих робітників як форма інтеграції професійної освіти і виробництва / В.М. Докторович // Теоретико-методичні основи підготовки конкурентоздатних фахівців у контексті сучасного ринку праці: зб. матеріалів наук.-практ. конф., м. Кривий Ріг, 6 квітня 2017р./ За заг.ред. Л.М. Сергєєвої. – Кривий Ріг: КПГТЛ, 2017. – 469 с.